

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.503.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Od ruskega razkola do boljševizma.

Kristus je svojo Cerkev sezidal na skalo sv. Petra. Praznik prvakov apostolov sv. Petra in Pavla nas spominja na to osnovno počelo vsega krščanstva. Temu dejstvu daje tudi zgodovina očitno pričevanje. Vsaka cerkvena organizacija, ki je to skalnato osnovo zavrgla, je izgubila s tem tudi zveznost s Kristusom, virom resnice, milosti in življenja. Takšna verska skupina ali kmalu odmre ali pa hira na notranji anemiji = brezkrvnosti. Da živi naprej, nekatere celo dolgo časa, je razlog v zunanjih činiteljih, ki jo drže pokoncu. Med temi činitelji zavzema važno mesto narodnostna misel in pa država, na katero se je dotična cerkvena organizacija naslonila.

Nočemo danes govoriti o protestantizmu, ki je Rimu obrnil hrbet. Zavrzel je papeža, s tem tudi izgubil Kristusa. Protestantizem se je razbil v mnogoštevilne verske ločine, izmed katerih sedaj menda večina ne veruje v Kristusa, Sinu božjega. Danes bi se radi malo pomudili pri ruskem razkolu. Ruska cerkev se je v zvezi z grško cerkvijo, ki ji je načeloval carigradski patriarh, l. 1054 ločila od Rima. Katoliška Cerkev se je mnogo trudila, da bi ločene kristjane zopet združila s seboj, zlasti se je to zgodilo v 13. in 15. stoletju, toda brez trajnega uspeha. S tem je bila zadana vesoljni Kristusovi cerkvi velika rana, največja pa grški cerkvi sami.

Z odpadom od Rima je ruska cerkev izgubila zvezo z največjo, z nezmotljivostjo opremljeno učno oblastjo, ki je rimski papež. S tem je izgubila avtoriteto (oblast), vzgon in sposobnost za tvorbo dogem = verskih resnic in nauk. Katoliška Cerkev pod vodstvom papeževim skrbno opazuje utripanje človeškega duha in razvoj človeškega mišljenja. Ako je krenilo to mišljenje v napačno, protikrščansko smer, se mu je Cerkev takoj postavila v bran. Krive nauke je takoj jasno in odločno obsodila. Svojo obsodbo je izrekla nad liberalizmom = lažnjivim svobodoumjem; materializmom, ki priznava samo materijo = tvar, ne pa dušo; nihilizmom, ki zanika Boga in vsako oblast na zemlji; anarhizmom, ki hoče razbiti dosedanja red v človeški družbi ter s pomočjo nasilja ustvariti svoj red, to je, največji nered. Katolicizem si je na osnovi svojih vekovitih temeljnih resnic ustvaril proti tem nekrščan-

skim strujam nazore, načela in navodila, s pomočjo katerih morejo katoličani premagati laž, zmoto in nasilje, ter urediti človeško družbo v pravcu miru, sreče in splošne blaginje.

Ruska razkolna cerkev je bila postavljena v boj proti istim zmotam, ki smo jih ravnokar navedli. Ni pa imela moči, da bi se borila proti tem zmotnim strujam. Razlog je v tem, ker nima vrhovne učne oblasti, ki bi se prilagodevala času, njegovim razmeram, bistvenim potrebam in upravičenim zahtevam, proti zmoti in prevratnemu stremljenju pa uveljavljala načela krščanske resnice in morale. Ruska cerkev je bila nesposobna, da bi na osnovi dognanih in gotovih verskih nauk ustvarila svetovni nazor, ki bi mogel dati odgovor na vsa vprašanja modernega časa ter mislečega človeškega duha zadovoljiti z odgovori na vprašanja, ki jih dvigne na površje moderno življenje s svojim naglim razvojem. Posledica je bila, da je podlegla zmotnim in prevratnim strujam novejšega časa.

Od lažnega svobodomiseltva in plehkega prosvetljenstva, v kojega mreže se je bila ruska cerkev sama zapletla, preko materializma, marksizma, socializma, anarhizma in terorizma vodi ravna črta do boljševizma z najabotnejšim in najogabnejšim brezboštvom, kar ga pozna svetovna zgodovina. Zagospodoval je boljševizem tudi na Ogrskem in Bavarskem, toda samo začasno. Ni se mogel držati, marveč se je razbil ob močnem svetovno-nazornem odporu, ki je zajemal svojo nezlomljivo moč iz katoliškega verskega življenja teh narodov. Na Ruskem pa se brezbožni in tudi gospodarsko nemogoči boljševizem drži, ker ruska cerkev nima nobene duhovne orožarne, napolnjene z modernim orožjem, marveč razpolaga samo s staro orožarno, ki ji je ostala iz dobe pred ločitvijo od rimskokatoliške Cerkve. V tej orožarni pa ni nobenega orožja za obrambo zoper moderne zmote in nevarna stremljenja sodobnosti. Zato ji je tudi manjkalo izvežbanih bojevnikov, ki bi bili mogli odbiti naval brezbožnega boljševizma. Iz tega sledi za nas katoličane nauk, da moramo poglobiti svoje versko življenje ter s širjenjem prave sodobne krščanske prosvete dajati posameznikom v roke orožje, s katerim morejo uspešno odbijati in zatirati nevarne zmote sedanje dobe.

*

Vprašanje vojne odškodnine.

Konferenca v Lozani (v Švici) ima rešiti težko vprašanje vojnih odškodnin. Plačevati bi jih morala predvsem Nemčija, ki je bila po verzaiski mirovni pogodbi v to obsojena. Izpočetka jih je plačevala. Ni ji sicer šlo od srca, pa vdala se je v težavo usode. Kmalu pa je začela se obotavljati ter ustavljati, češ, da so plačila prevelika ter da presegajo njene plačilne zmožnosti. Nato so velesile najprej z Dawesovim, potem z Joungovim načrtom uredile plačevanje odškodnin. Nemčija se tudi s to ureditvijo, ki vsebuje veliko znižanje letninskih zneskov, ni zadovoljila. Kriza, ki jo je pritisnila še bolj nego druge države, ji je dala povod, da je izjavila: »Ne morem več plačevati.« Hoover, predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike, je prišel s predlogom moratorija = odloga plačevanj vojne odškodnine, pa tudi meddržavnih vojnih dolgov. Ta predlog je bil od prizadetih držav sprejet. Ko je moratorijska doba potekla, je bil moratorij podaljšan. Ker se je podaljšanje bližalo koncu, je konferenca v Lozani morala to vprašanje vzeti v pretres.

Rešila ga je začasno. Sprejela je namreč sklep, ki določa odgovode plačil na konferenci udeleženi državi, in sicer za vojno odškodnino in vojne dolgove za dobo, dokler traja konferenca, ki naj zaključi svoje delo v čim krajšem roku. Ta sklep se ne nanaša na druga posojila. Kakor se vidi iz navedenega sklepa, ki ga je sprejela lozanska konferenca, je vojno-odškodninsko vprašanje rešeno samo začasno, ne pa končno-veljavno. Konferenca je izjavila, da ta rešitev ne sme posegati v končno rešitev ter ji biti na škodo. Obenem pa je poudarila, da zahteva to vprašanje končno-veljavno rešitev, ki bo izboljšala razmere tudi v Evropi, katera je kakor ves svet ogrožena vsled naraščajočega bremena gospodarskih in finančnih nevarnosti.

Nemčija se brani vsakega nadaljnje- ga plačevanja odškodnine iz razloga, da ne more sedaj, pa tudi v bodočnosti ne bo mogla plačevati. Njeno stališče je: Vojna odškodnina naj se končno-veljavno ukine. Pri tem se tudi sklicuje na to, da je doslej že dovolj plačala. Po nekem ameriškem računu pomenjajo vse realne (stvarne) dajatve Nemčije vrednost 25 milijard zlatih mark, v denarju pa je plačala po Dawesovem in Joungovem načrtu okoli

8 milijard zlatih mark. In to bi bilo po nemškem mnenju dovolj. Vse države pa ne mislijo tako, zlasti tiste ne, ki so od Nemčije prejemale odškodnino. Med temi je Francija, Belgija, Romunija in tudi naša država. Kar se tiče naše države, ne more kar tako lahko utrpeti odpadek nemške vojne odškodnine. Po Joungovem načrtu pripada naši državi odškodninski delež v znesku letnih 70 milijonov zlatih mark. Ta denar služi za odplačilo posojil, ki si jih je najela naša država za obnovo v vojni opustošenih krajev, pa tudi za vzdrževanje in podporo vojnih invalidov. Odločilno za rešitev vojno-odškodninskega vprašanja pa je stališče Zedinjenih držav. Ako Amerika ne privoli v to, da se vojni dolgovi črtajo, je težko, boljše rečeno, nemogoče misliti, da bi se Nemčija končno-veljavno ter stalno oprostila plačevanja vojne odškodnine.

V NAŠI DRŽAVI.

Finančni minister je podaljšal proračunsko leto 1931-32 v banovinskih proračunih do konca avgusta.

Skrčenje srednjih šol. Z zmanjšanjem državnega proračuna so bili tudi skrčeni krediti za srednje šole. Prosvetnemu ministrstvu je bilo naloženo, da izvede do konca tekočega šolskega leta potrebno skrčenje srednjih šol. Po sklepu ministrskega sveta, ki stopi v veljavo z novim šolskim letom, se ukine III. realna gimnazija v Ljubljani; Ljubljana pa bo imela še tudi za naprej dve realni in eno humanistično gimnazijo poleg mestne ženske realne gimnazije. Realna gimnazija v Ptujju se spremeni v nižjo realno gimnazijo s štirimi razredi. Državni ženski učiteljski v Ljubljani in Mariboru ostaneta, pripojita pa se v upravnem oziru moškima učiteljskema. Strokovno šolstvo v dravski banovini ostane neokrnjeno. Opusti se samo pletarski oddelek na tehnični srednji šoli v Ljubljani, ker sta bili medtem ustanovljeni dve pletarski šoli in sicer ena v Ptujju, druga pa v Radovljici, tako da je za to stroko dovolj poskrbljeno in bo mogoče, obstoječe ravode boljše urediti in opremiti z vsemi potrebnimi stroji ter drugimi učili.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Amerika in razorožitev. Glavnemu odboru razorožitvene konference, ki zboruje v Ženevi, je bila dne 22. junija predložena razorožitvena poslanica, katero je poslal ameriškega zastopniku Gibsonu v Ženevo predsednik Zedinjenih držav Hoover. Hoovrova poslanica predlaga, naj se zmanjša oboroževanje vseh držav na svetu za eno tretjino. O oboroževanju na kopnem določa Hoovrov načrt popolno ukinitve tankov, kemične vojne in mobilnega težkega topništva. Po številu vojaštva naj se armade znižajo za tretjino. Vsaka država bi smela po tem na-

POMANJKLJIVOSTI KOŽE

kot solnčne pege, mozolje, gube, lišaje itd., bi se moralo zdraviti samo s sredstvi, katera medicinsko učinkujejo. Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito lica in kože je brezpogojno zanesljiva. Za v naprej poslanih 40 Din 2 lončka franko, po povzetju 10 Din več. Isto toliko stane Fellerjeva močna Elsa-pomada za rast las. Oboje se naroča pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

črtu v bodoče vzdrževati samo toliko vojaštva, kolikor bi ga potrebovala iz razlogov notranje varnosti in da se ubrani napadov. Kot temelj za izračunanje števila vojaštva v vsaki državi naj bi se vzela moč armade, ki jo je verzaška pogodba določila za Nemčijo. Na polju oboroževanja v zraku zahteva Hoover popolno ukinitve bombnih letal ter prepoved bombardiranja iz zraka. Glede oboroževanja na morju priporoča Amerika znižanje v pogodbah določenih števil in celotne tonaže oklopnih ladij za tretjino, matičnih ladij za letala, križark in torpednih rušilcev za četrtino ter podmornic za tretjino. Celokupna tonaža podmornic naj bi na nobeni strani ne presegala 35 tisoč ton. — Predsednik Hoover naglašja v svoji poslanici, da je prišla sedaj ura, ko je treba brez oklevanja začeti zniževati uničujoča oborožitvena bremena. Na ta način bi bil storjen najvažnejši korak za obnovo svetovnega gospodarstva. Razorožitev bi odpravila bojazen in medsebojno nezaupanje. — S Hoovrovim razorožitvenim načrtom je nezadovoljna Francija, ki se je postavila odločno proti. Angleži niso za in ne proti; japonski mornariški krogi so proti in le Nemčija je zadovoljna.

Vojnocdškodninska konferenca v Lausanni, ki je obetala skraja znatne uspehe, je zadela na zastoje. Angleško stališče na lausanskih posvetovanjih naglašja, da mora biti sedajna konferenca zadnja in svet mora zvedeti, kako je s plačevanjem vojnih dolgov in kakšne nade naj bodo tozadevno za bodočnost. Radi označenega angleškega stališča so pogajanja med angleškimi in francoskimi zastopniki odgojena, da bodo imelo francosko zastopstvo priliko, stopiti v stik z nemškimi odposlanci. — Nemčija vztraja na zahtevi po popolnem ukinitvenju vojnih odškodnin.

O čem razpravljajo danes v Nemčiji? Nemško časopisje razpravlja o vrnitvi bivšega nemškega cesarja Viljema, katerega vabi v domovino Hitlerjeva stranka, koji zasigurava Viljem denarno podporo. — Med nemško državno vlado in deželnimi vladami je spor radi ukinitve prepovedi glede nošenja uniform in oboroženega nastopa Hitlerjevih bojnih organizacij v sedanjem volilnem boju. — Bavarska vlada je na svojo pest še nadalje prepovedala uniforme in nastope hitlerjevcem. Berlinška vlada grozi z zasilnimi odredbami, ako se deželne vlade ne bodo uklonile in dovolile fašistom dovoljenih nastopov. Sklicali so konferenco notrajnih ministrov dežel z notrajnim državnim ministrom, kjer bi se naj odločilo, ali bodo Hitlerjevi pristaši v posameznih pokrajinah se pokorili ukrepom deželnih vlad, ali pa uživali ugodnost uni-

form in oboroženih parad, katero jim je podelil predsednik Hindenburg na pritisk nove v. Papenove osrednje vlade.

31. mednarodni evharistični kongres na Irskem.

V prestolici Irske v Dublinu se je vršil letošnji 31. mednarodni evharistični kongres. Papeža je zastopal na kongresu kardinal Lorenc Lauri. Papežev odposlanec je bil sprejet z izrednimi častmi v angleškem pristanišču Folkestone, pozdravil ga je v spremstvu angleških vojaških in civilnih oblasti londonski župan. Mnogo katoličanov se je pripeljalo iz Londona, da pozdravijo visokega gosta, kateremu so se poklonili celo protestanti v znatnem številu. Od leta 1908 se je tokrat prvič mudil zastopnik sv. očeta dalje časa na Angleškem.

Irska je sprejela kardinala s topovskimi streli, ko se je pripeljal v posebni ladji, katero so spremljala irska letala v podobi križa in sipala cvetje ter pozdravne listke na ladjo. Ko se je visoki gost izkrcal, je bil sprejet z vladarskimi častmi in pozdravljen od oblasti ter nešteti ljudskih množic, ko se je peljal po glavnih ulicah Dublina pred katedralo, kjer so ga čakali irski škofje. Dne 21. junija je irska vlada priredila v čast papeževemu odposlancu sijajen sprejem v St. Patrick Hallu, kjer je odposlanca sprejel predsednik irske republike de Valera z vsemi člani kabineta in predstavniki najvišjih oblasti. Sprejema so se udeležili tudi vsi poslaniki. Navzoči so bili vsi kardinali, škofje in drugi prelati, ki so prihiteli na kongres.

Treba še posebej poudariti, da so slavili dne 21. junija, na Alojzijevo, po vsej Irski praznik mladine in je bilo obhajanih 750.000 dečkov.

Otvoritev kongresa je bila 23. junija in se je izvršila na najslovesnejši način s podelitvijo papeževnega blagoslova po zastopniku sv. očeta kardinalu Lauri. Pri procesiji v katedralo v Dublinu je bilo poleg papeževnega odposlanca še 9 kardinalov, 60 nadškofov in škofov ter na stotine opatov, menihov in druge duhovščine. Vse hiše irske prestolice so bile okrašene. V katedrali, ki je bila mnogo mnogo premajhna za dostojanstvenike, kaj še le za ljudske množice, so se najprej prečitale razne poslanice, nakar je izrekel dublinski nadškof dobrodošlico, na katero je odgovoril papežev zastopnik v angleščini, podelil množicam papežev blagoslov ter daroval sv. mašo, ki se je raznašala v svet potom radija. Slovesne sv. daritve se je udeležil predsednik republike de Valera z vsemi člani vlade, dublinski župan in diplomatski zbor.

Dne 23., 24. in 25. junija so se darovale v dublinskem kraljevem parku sv. maše in so se vršila nad vse dobro obiskana ljudska zborovanja.